

תאריך: 17 באפריל 2023

סימוכין: 256/0/550

לכבוד
מועצת הרשות הממשלתית למים ולביוב
באמצעות דוא"ל council@water.gov.il

ג.א.ג.

הנדון: תיקון כללי המים (קביעת תנאים ברישיון) לעניין דיגום מאגרים – התייחסות "מים לישראל"

הרינו לפנות אליכם בשם מים לישראל אגש"ח בע"מ, המאגדת צרכני ומפיקי מים לחקלאות ולמרחב הכפרי, ובכלל זה אגודות הספקת קולחים החברות בה (להלן: "מים לישראל"), בנושא שבנדון, כדלקמן:

מים לישראל מתנגדת לכללים המוצעים, ומתנגדת להטלת חובת הדיגום המוצעת על ספקי הקולחים.

האחריות לאיכות הקולחים ולניטור ודיגום שלהם, מוטלת על יצרני השפכים ומפעילי המט"שים. אין להטיל אחריות מקבילה כזו על אגודות הקולחים, באופן המנוגד לעקרון היסודי הנוהג, לדין, ולהגיון, המהווה למעשה תוספת למחיר הקולחים לצרכן, בניגוד להנחיית הממשלה להפחיתו, והנעדר הצדקה עניינית.

להלן פירוט עיקרי הדברים:

א. התיקון המוצע מנוגד לעקרון היסודי הנוהג בדבר "המזהם משלם", ומנוגד לדין:

1. עקרון יסוד עליו מושתתים דיני איכות סביבה, כמו גם ההסדרים הרלוונטיים במשק המים לגבי טיהור שפכים, הוא עקרון "המזהם משלם".
 2. בהתאם לעקרון היסודי הנ"ל, חובת טיהור השפכים, חלה על הרשויות המקומיות, על תאגידי המים והביוב של הרשויות המקומיות, על מפעילי המט"שים עבור הנ"ל, ובמקרים מסוימים גם על מפעלים תעשייתיים (להלן יקראו כל הנ"ל: "היצרנים והמפעילים").
 3. חלוקת האחריות בין היצרנים והמפעילים לבין ספקי הקולחים מוסדרת בתקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), התש"ע-2010 (להלן: "תקנות איכות קולחים"). תקנות איכות קולחים הן דבר החקיקה הקונקרטי והמפורט המסדיר את כל הנושא.
- סעיפים 3 ו-4 לתקנות הנ"ל, מבהירים את אחריות היצרנים והמפעילים כאמור, ואילו סעי' 8 מבהיר את החובה המצומצמת של ספקי הקולחים – לנקוט באמצעים סבירים למניעת הרעה באיכות הקולחים.**
- ניתן לראות שחלוקת האחריות על פי התקנות הנ"ל מתאימה לעקרון "המזהם משלם" – היצרנים והמפעילים נושאים במלא האחריות לאיכות הקולחים.

4. **סעיפים 10 ו-11** בתקנות הנ"ל, מבהירים כי אחריותם של היצרנים והמפעילים כוללת גם אחריות לניטור השפכים והקולחים ודיגומם, הן לפני הטיהור והן אחריו.
5. עולה כי לפי תקנות איכות הקולחים, הן האחריות לאיכות הקולחים, והן חובת דיגום הקולחים, חלה במלואה על היצרנים והמפעילים, שהם הגורמים היכולים להשפיע על איכות הקולחים.
- במצב דברים זה, אין להטיל חובת דיגום מקבילה על ספקי הקולחים.**
6. המוצע בטיטות הכללים הנ"ל, למעשה חותר תחת העיקרון היסודי של "המזהם משלם", חותר תחת ההסדר היסודי במשק המים, וחותר תחת ההסדר המפורט בתקנות איכות קולחים. לפי כל אלה, חובת הטיהור, וחובת הניטור והדיגום, חלה רק על היצרנים ועל המפעילים.
7. רוב רובם של הערכים לדגימה על פי טיטות הכללים, למעשה נקבעים במוצא המט"ש, ואינם יכולים להשתנות לרעה במאגר.
- אין לכן כל הצדקה לחייב בדיקה נוספת שלהם במאגר עצמו, בטח ובטח שלא במאגר שמקבל קולחים רק ממט"ש אחד.
- גם לגבי מאגר המקבל קולחים משני מט"שים אין הצדקה לחייב בדיקה כזו, אם הקולחים מנוטרים כדין במוצא שני המט"שים.
8. יצוין כי לבדיקות המתחייבות יש עלות ניכרת, כך שהטלת חובת עריכתן על ספקי הקולחים, תביא לעליית מחיר הקולחים שנדרשים לשלם הצרכנים החקלאיים, בניגוד גמור לעקרון היסוד של "המזהם משלם". לפיו, גם את הרגולטור מוצא לנכון לחייב דיגום נוסף במאגרים, את העלויות של הדיגום, צריכים לכסות היצרנים והמפעילים, ולא ספקי הקולחים והצרכנים החקלאיים.
- עליית מחיר הקולחים שעשויה להיגרם, גם מנוגדת להחלטת הממשלה ולהנחיתה לבחון אפשרויות הפחתת מחירי הקולחים לצרכנים החקלאיים.
- ב. ההסדרה שעל הפרק אינה אפשרית במסגרת של כללי המים ואינה בסמכות מועצת הרשות הממשלתית למים:**
- גם אם היה מקום להטיל חובת דיגום כלשהי על ספקי הקולחים, הרי שהיה צריך להטילה במסגרת תקנות איכות הקולחים הנ"ל, ובטח שלא במסגרת של כללי מים העוסקים בתנאים ברישיון.
- כאמור, ההסדר התחיקתי הקונקרטי והמקיף המסדיר את כל הנושא של טיהור השפכים והשבתם להשקיה, על תקני האיכות הקשורים, והניטור והדיגום – קבוע בתקנות איכות קולחים, המצויות בסמכות שר הבריאות, שהתקנתן מחייבת התייעצות עם מספר שרים נוספים, ועם ועדות הכנסת.
- קביעת כללי מים על ידי מועצת רשות המים היא חקיקת משנה ברמה נמוכה יותר, שאינה מחייבת אישור שר ואינה מחייבת התייעצויות כאמור, ולא ניתן באמצעות תיקון לכללי המים בדבר תנאים ברישיון, לסתור הסדרים הקבועים בתקנות כאמור, או לשנותם.
- למעשה, למועצת הרשות הממשלתית אין סמכות לקביעת הסדרים בנושא זה, המצוי כאמור בסמכות שר הבריאות.

ג. אין כל הצדקה עניינית לבדיקות הנדרשות:

1. בדיקת הפרמטרים שיידרש דיגום שלהם לפי טיטת התיקון לכללים, מראה כי כל הפרמטרים שנדרש דיגום שלהם לפחות אחת לחודש, הם פרמטרים אשר כבר נדרש דיגום שלהם לפחות אחת לחודש לפי תקנות איכות קולחים.
 2. ככל שהבנתנו משגת, אלה פרמטרים שלא צפוי שינוי לרעה בהם, לאחר שלב יציאת המים מהמט"שים וכניסתם למאגרים, ואין כל הגיון לחובת דיגום כפול שלהם, על העלויות הכרוכות בו.
 3. אין גם הגיון לחובת דיגום במאגרים מדי חודש – הרי בדרך כלל מילוי המאגרים מתבצע בעונת החורף, והמים שמולאו בחורף משמשים להשקיה בעונת הקיץ – מאז המילוי הרכב המים לא משתנה, ובדיקה במאגר מדי חודש פשוט מיותרת.
 4. ההנחיה המוצעת בדבר בדיקת חומרי הדברה אחת לשנה עד לראשית חודש מרץ - מיותרת לחלוטין. ההקשר של בדיקה כזו למאגרים לא ברור ולא מוצדק.
 5. אם כל מטרת התיקון לכללים היא לאפשר לספקי הקולחים להציג לצרכניהם את המידע בדבר איכות הקולחים, אזי שמטרה זו ניתנת ליישום פשוט גם ללא דיגום כפול – הרי היצרנים והמפעילים מחויבים לפי סעי' 12 לתקנות איכות קולחים לדווח על תוצאות הדיגום הנעשה על ידם, וספקי הקולחים, ככל שיקבלו דיווחים כאמור, יוכלו להביאם לידיעת צרכניהם.
- אם אין להצדיק את התיקון המוצע בצורך למידע לצרכנים, בוודאי שאין להצדיקו בצורך למידע לרשות המים. הרי גם אם יש ברשות גורם שעשוי לקלוט את הנתונים ולהגיב בזמן אמיתי ביחס לחריגות – האפקטיביות לכך צריכה להיות ביחס לנתונים המתקבלים מהיצרנים והמפעילים, ולא מספקי הקולחים.
6. יתרה מכך, עניין העברת המידע והפרטים לגבי מצב המים בין ספק הקולחים לבין צרכניו, הוא חלק מהמערכת ההסכמית הוולונטארית שבין הספק לצרכניו, הנקבעת בהתייחס לדרישות הצרכן וליכולות הספק, ואין מקום להתערבות רגולטורית ביחסים אלה, מה גם שבמקרים רבים הצרכנים הם גם חברים באגודות המספקות להם את הקולחים.

ד. סיכום:

1. לאור כל האמור, מתבקשת מועצת הרשות הממשלתית להימנע מלהורות על תיקון הכללים כאמור – תיקון אשר אין לו הצדקה עניינית, מנוגד לעקרון היסודי הנוהג, סותר את תקנות איכות הקולחים, ואשר עוסק בתחום שכלל אינו במסגרת סמכות מועצת הרשות הממשלתית.
2. לחילופין, וככל שתמצא מועצת הרשות הממשלתית כי יש הצדקה עניינית לדיגום כפול כאמור, וככל שתמצא כי הוראות בדבר דיגום כאמור הן בסמכותה, מתבקשת היא להורות כי הדיגום יבוצע על ידי בודקים מטעם היצרנים והמפעילים כאמור ועל חשבונם, תוך תיאום הגישה למאגרים עם ספקי הקולחים.
3. באמור לעיל פורטו חלק מנימוקי ההתנגדות של מים לישראל. מים לישראל מבקשת לאפשר לה להציג טענותיה ונימוקה בהרחבה בפני מועצת הרשות הממשלתית בטרם קבלת החלטה בעניין תיקון הכללים.

בכבוד רב,

תמיר סלע, עו"ד



העתק:

איתן ברושי, יו"ר, מים לישראל
אורן עמיאל, מנכ"ל, מים לישראל